

"HAYAT MAYAT DİYORLAR."

Dr. M. Orhan OKAY

Ölüm, yarım yüzyılı geçen bir dostluğun zahiri bağlarından birini daha çözdü. Fakülte ilk sınıfından beri arkadaşım, meslektaşım Şinasi Tekin'i geçtiğimiz Miraç Kandili günü Edirnekapı Şehitlik kabristanında toprağa verdik. Çözülen zahiri bağlar dedim, çünkü kalp bağları kolay çözülmüyor. Çok ölümlerin arkasından "kalbimizde yaşıyor" sözleri ne kadar rahat söylenir. Ama Şinasi'nin ölüm haberini aldığımdan beri aklımdan çıkmayan bir kaybolma hadisesi, bana onun hayatla mayat arasında bir aralıktan hâlâ bizi seyrettiğini zannettiriyor.

1950 sonbaharında, o zaman Fındıklı'daki Çifte Saraylar'ın (şimdiki Mimar Sinan Üniversitesi) birinde bulunan Edebiyat Fakültesi'nin Felsefe Bölümü öğrencisi olmuştum. Gönlümün bir parçası Türkoloji Bölümü'nde olduğundan oradaki derslerin birçoğunu da takip ediyordum. Anfi dediğimiz kırk kişilik 24 numaralı dersane ile Boğaz'a ve karşı tepelere nazır 7 numaralı dershanede hayat boyu sürecek arkadaşlıklar kurmada gecikmedik. Bunlar arasında Akif Öncül, rahmetli Ali Karamanlıoğlu ve Şinasi Tekin'le daha sıkı bir kare oluşturmuştuk. 1952 Mayıs'ında, fakültenin rıhtımında çekilmiş nadir sınıf fotoğraflarımızdan birinde, dördümüzün biraz aralıklı olarak arka sıralarda bir hizada olduğunu görüyorum. O fotoğraftan yedi arkadaşımız artık aramızda yok. İki o kareden olarak. Şinasi, içimizde özellikle dil meselelerine en yakın arkadaşımızdı. Eski harfleri bilerek gelmişti, kaligrafisi de güzeldi. Nitekim bir süre sonra komşu binadaki Güzel Sanatlar Akademisi'nde rahmetli Ali, Şinasi ve ben Halim Hoca'nın hat derslerine beraber devam etmeye başlamıştık. Üçüncü sınıfa geçip Lâleli'deki yeni binamıza taşındığımızda Şinasi bir burs bulup Almanya'ya gitti. Mezuniyetini orada tamamladı ve yine orada Avrupa Türkolojisinin büyük isimlerinden Annemarie von Gabain'in yanında doktorasını yaptı (Şinasi daha sonra, Türkçe'yi ve Türkleri çok seven bu hocasının adını da Türkçeleştirerek kızı Meryem'e verecektir). Bana Hamburg'dan gönderdiği 23 Ekim 1954 tarihli ilk mektubunda, bundan tam elli yıl öncesinin, İkinci Dünya Savaşı'ndan yeni çıkmış Almanya'sı hakkında dikkate değer gözlemlerini yazıyordu. Henüz hiçbir Türk işçisinin bulunmadığı Almanya'da demokrasi, seçimler, partiler, bir milletin yeniden dirilme iradesi, üniversite hayatı ve kendi projeleri üzerine.

Doktorasını tamamlayıp Türkiye'ye döndüğünde yeni açılmış olan Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde asistan olarak çalışmalarına başladı, kısa zamanda doçentliğini verdi. Uygurca eski metinler üzerindeki uzmanlığının ilk meyveleri olan eserleri orada gün ışığına çıktı. Böylece Erzurum'da da birkaç yıl beraberliğimiz oldu. 1965'te yeniden yurtdışına çıkan Şinasi, Amerika'da Harvard Üniversitesi'yle anlaşarak oraya yerleştiğinde akademik hayatının da en verimli yıllarına giriyordu. 1977'den beri Journal of Turkish Studies : Türklük Bilgisi Araştırmaları adı altında Batı dillerinde ve Türkçe ilmî makaleler ihtiva eden yıllık dergiyi orada çıkardı. Her biri büyük boy 200 ilâ 400 sayfa hacmindeki dergi bazıları iki-üç cilt olmak üzere halen 27. sayıya ulaşmış bulunmaktadır. Gerek bu dergi, gerekse eşi Gönül Alpay-Tekin'le beraber editörlüğünü yaptığı pek çok eserle Türk dili, edebiyatı ve tarihi üzerine çok önemli kaynakların ve doğru bilgilerin Batılı ilim çevrelerine ulaşmasını sağlamıştır ki bence bu bir Türk ilim adamının yapacağı en büyük hizmetlerin başında gelir.

1997 yılından beri Ayvalık'ta, Alibey (Cunda) adasında, Harvard Üniversitesi ve önce Uludağ, daha sonra Koç Üniversitesi'nin ortak programlarıyla bir Osmanlıca Yaz Okulu açan Tekin'lerin bu faaliyetleri bu yıla kadar muntazaman devam etti. Her yıl Harvard Üniversitesi öğrencilerinden 15-20 kişilik bir grup orada iki aylık bir yaz tatilinde hem Osmanlıca (dil, edebiyat, tarih) öğrendiler, hem de Türkiye'yi tanımış oldular. 1999 Temmuz'unda benim de iki saatlik bir ders-konferans vermek üzere birkaç gün kaldığım Cunda'da Şinasi ve Gönül Tekin'in, büyük gayretlerle başarılı sonuçlar aldıklarını gördüm. Gerek çalışmaları ve gerekse dostluklarının, Harvard'dan gelen öğrenciler kadar ada yerlileri arasında da sempatiyle karşılandığının şahidi oldum. Bu sempatiye okulun kapısı önünde ve sokağında toplanan otuz kırk nüfuslu bir kedi aşiretinin işe sorumluluğunu üzerine almalarının da rolü olmalı.

Şimdi, yazımın başında bahsettiğim hadiseye, Şinasi'nin kaybolmasına geleyim. Bizim Cunda'da olduğumuz sırada, gelişimizden birkaç gün evvel vuku bulmuş. Bir gece okuldaki odasında, çalışma masasında Şinasi'yi göremeyen gençler telaşa düşmüşler; yatmaya gitmediğini, sokağa çıkmadığını anlayınca paniğe kapılmışlar. O günlerde bir iş için İzmir'de bulunan eşine telefon ederek haber vermişler. Eşi, gençlerin şaka yaptıklarını zannederek kaybolduğuna ihtimal vermemiş ve ciddiye almamış. Epey bir zaman aramakla geçirdikten sonra odaya girişlerinden birinde Hoca'nın yerinde oturduğunu ve bilgisayar ekranına bakmakta olduğunu görmüşler. Şimdi hikâyeyi bir de Şinasi'nin ağzından dinleyelim: "Her zamanki gibi bilgisayarla meşguldüm. Bir ara Nurcan geldi, bana hiç bakmadan, selâm bile vermeden, adeta beni görmemiş gibi masanın üzerinden bir kitap alıp çekildi. Tuhafıma gitti ve herhalde çalışmamı bozmamak için sessizce gelip çıktı, diye düşündüm. Fakat biraz sonra yine Nurcan bulunduğum yere bakarak ve kendi arkasında bulunan birine hitapla 'Hoca yerinde yok, dışarı mı çıktı?' dedi. O andan sonra telaşlı gidip gelmeler başladı. Ben onları görüyordum, onlar beni göremiyorlardı. Rüyada gibiydim. Dilim

tutulmuştu. Bir şey diyemiyordum. Kendi kendime 'Herhalde ölüm budur. Ben öldüm ve yok oldum' diyordum. Derken bir süre sonra yine Nurcan, girişlerinden birinde beni fark etti. 'Hocam neredeydiniz, dedi, deminden beri sizi arıyoruz.' Biraz sonra diğerleri de geldiler ve rahatladılar."

Şinasi'yle beraber dört kişinin şaşkınlıkla şahit olduğu ve izahını bulamadıkları bu parapsikolojik vâkıa nasıl açıklanmalıdır, bilmiyorum. Pozitif bilimler bazı hadiselerle sadece ad vererek ve bununla açıkladıklarını vehmederek rahat ederler. Buna da illusion (galat-ı his, yanılsama) veya hallucination (bersam, sanrı) diyenler veya daha karmaşık isim takanlar olacaktır. Kim bilir belki de bilgisayardan yayılan birtakım ışınların bir an için göz aldanmasına sebep olduğu söylenecektir. Ama ben Şinasi'nin ölüm haberini aldığımdan beri hafızamda yeniden canlanan bu hadiseyi kafamdan atamıyorum.

O, belki yine bizim göremediğimiz bir yerde, hayatla mayat arasında duruyor ve farkına varılacağı zamanı bekliyor.